

I Jornades de lideratge

LIDERAR ELS CENTRES EDUCATIUS DEL SEGLE XXI

18 i 19 de març de 2022

Universitat de les Illes Balears

- Edifici Guillem Cifre de Colonya (Mallorca)
- Dues aules més, una a Eivissa i una altra a Menorca

DISSABTE

9:00h: “El lideratge pedagògic a la formació inicial del professorat. La proposta de la UIB” Miquel F. Oliver, Tomeu Mut, Kiko López, Gaby Spano i Cecilia Bocchio.

G CONSELLERIA
O EDUCACIÓ
I I FORMACIÓ
B PROFESSIONAL
/ DIRECCIÓ GENERAL
PRIMERA INFÀNCIA,
INNOVACIÓ I COMUNITAT
EDUCATIVA

CFIRDE

Centre de Formació, Innovació i
Recerca de la **Direcció Escolar**

Universitat
de les Illes Balears

Facultat d'Educació

1. Qui som?

Equip de Professorat d'OGE

Universitat
de les Illes Balears

Departament
de Pedagogia Aplicada
i Psicologia de l'Educació

Gaby Spano

Mestre CEIP Es Molinar i professora associada de la UIB
Ha estat directora del CEIP Son Ferrer i del CEP Calvià

Cecilia Bocchio

Investigadora del Consejo Nacional de Investigaciones
Científicas y Técnicas (CONICET) i professora associada de la UIB

Kico López

Mestre, Director de Es Liceu i professor associat de la UIB

Tomeu Mut

Mestre, professor de la UIB i coordinador de pràctiques de Pedagogia

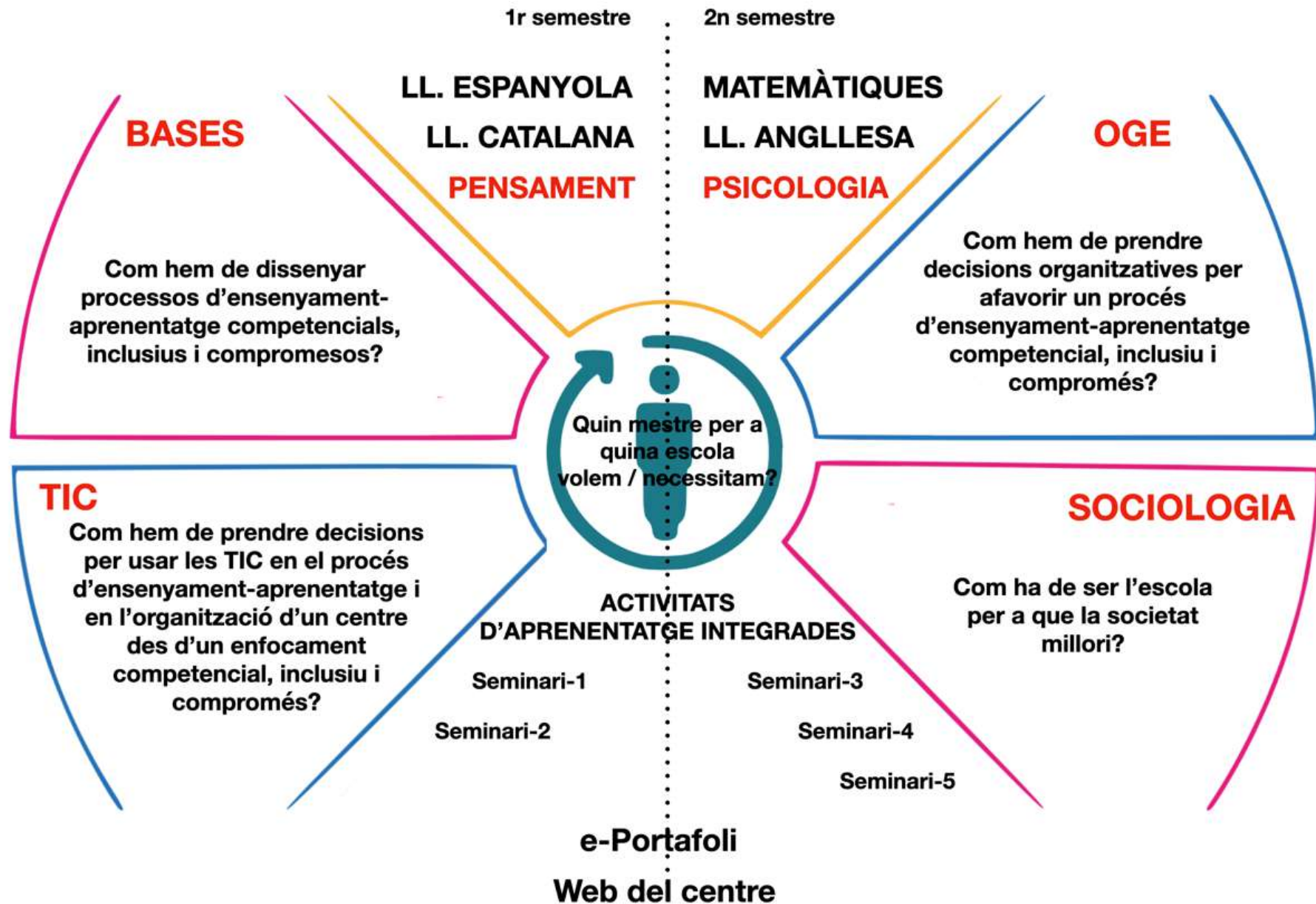
Miquel F. Oliver

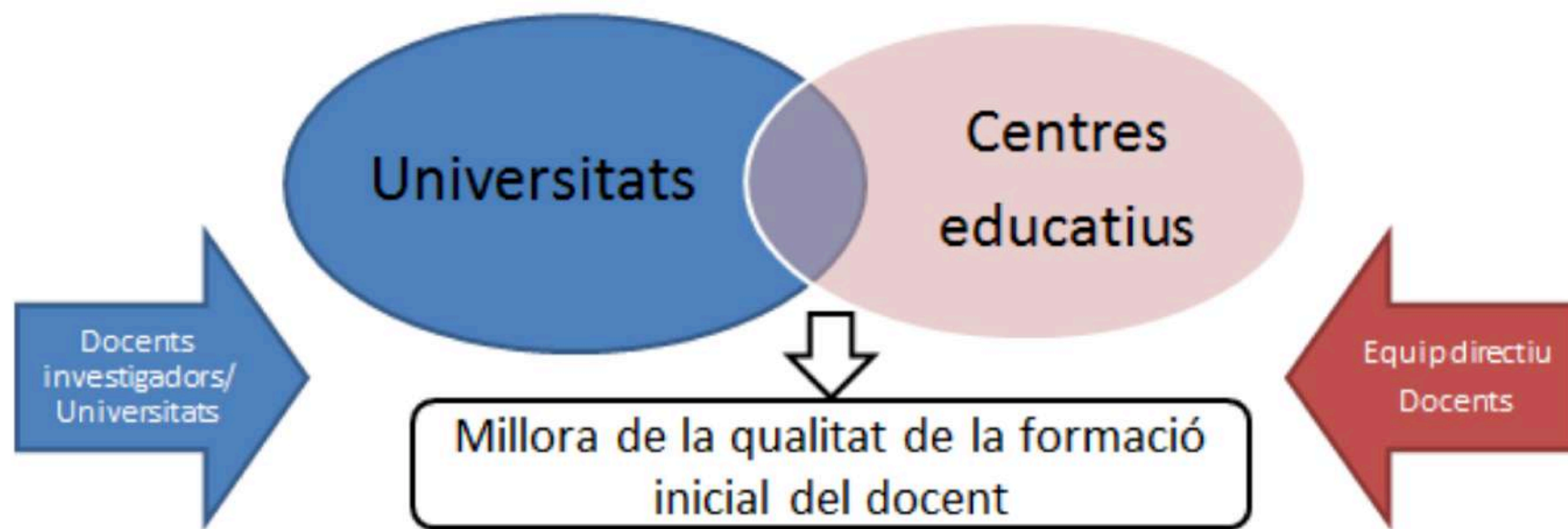
Mestre, professor de la UIB i degà de la Facultat d'Educació

2. Quin context
docent hem
construit?

Projecte IMPLICA'T

1r curs Grau d'Educació Primària UIB

FONT: Adaptació de Camacho i Gisbert (2017)

#SOM CENTRE EDUCATIU COL·LABORADOR UIB

Creació d'una Xarxa de Centres
Col·laboradors en la Formació del
Professorat d'educació infantil i primària
(45 a Mallorca; 7 a Menorca i 9 a Eivissa)

<http://pmfip.uibvirtual.es/actuacions/centres-collaboradors/>

3. Com treballam
l'organització
escolar?

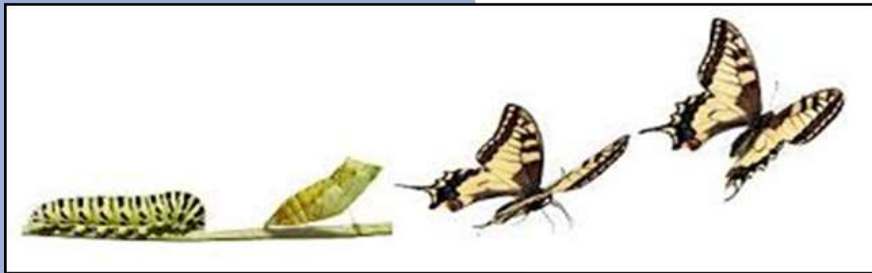
Com hem de prendre decisions organitzatives per afavorir un procés d'ensenyament-aprenentatge competencial, inclusiu i compromés?

Desenvolupament
professional

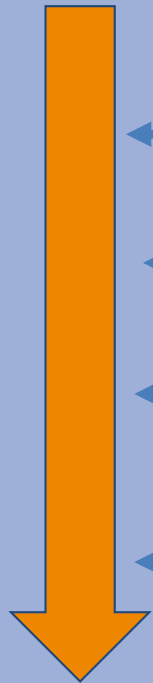
vs.

Formació

Model utilitzat: ERIT

AGENTIVITAT
(L'aprenent, com agent actiu i singular)

APRENTATGE SIGNIFICATIU

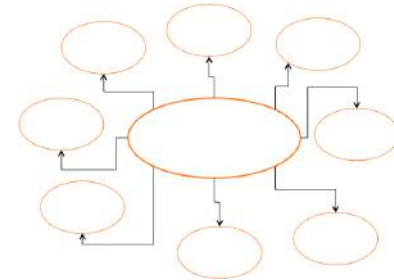
E
Experiències i vivències

R
Reflexió sobre elles

I
Interacció, conversa, constructiva mediada

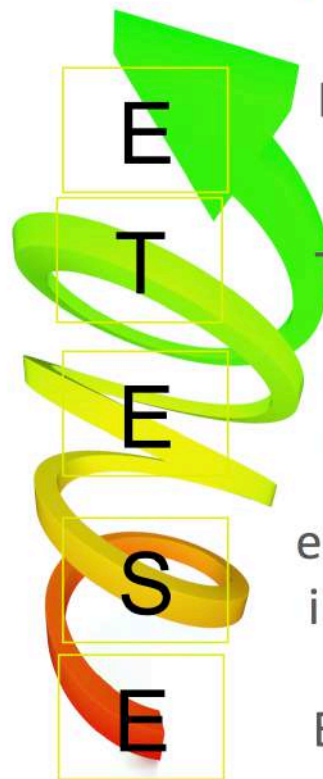
T
Diàleg reflexiu amb els sabers teòrics

Què crec / creiem que necessita desenvolupar una persona quan s'inicia en la feina de docent en un centre educatiu? Què faig jo? Què em demana aquesta professió?

Estrategia de bastida: ESETE

Estratègia de Bastida pedagògica a partir de la interacció constructiva

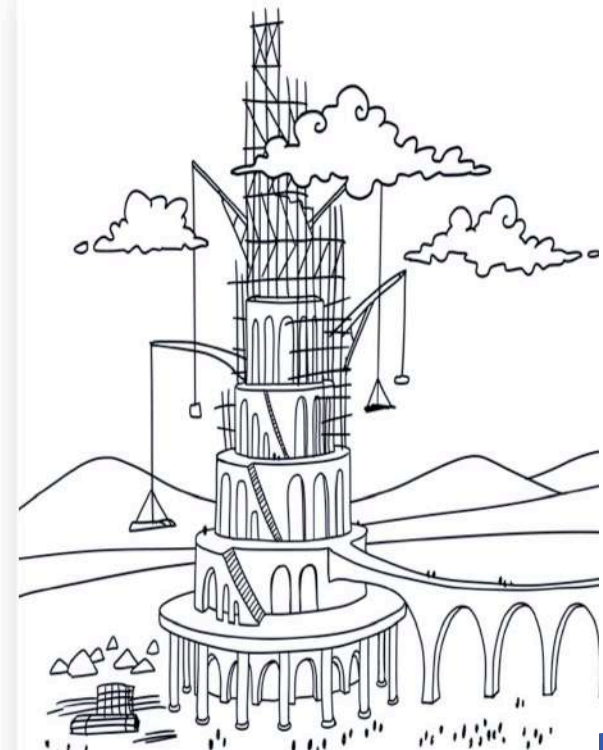
Experiència nova –NOU APRENTATGE

Teoria: explicacions teòriques

Emmarcar amb conceptes científics
les aportacions dels aprenents

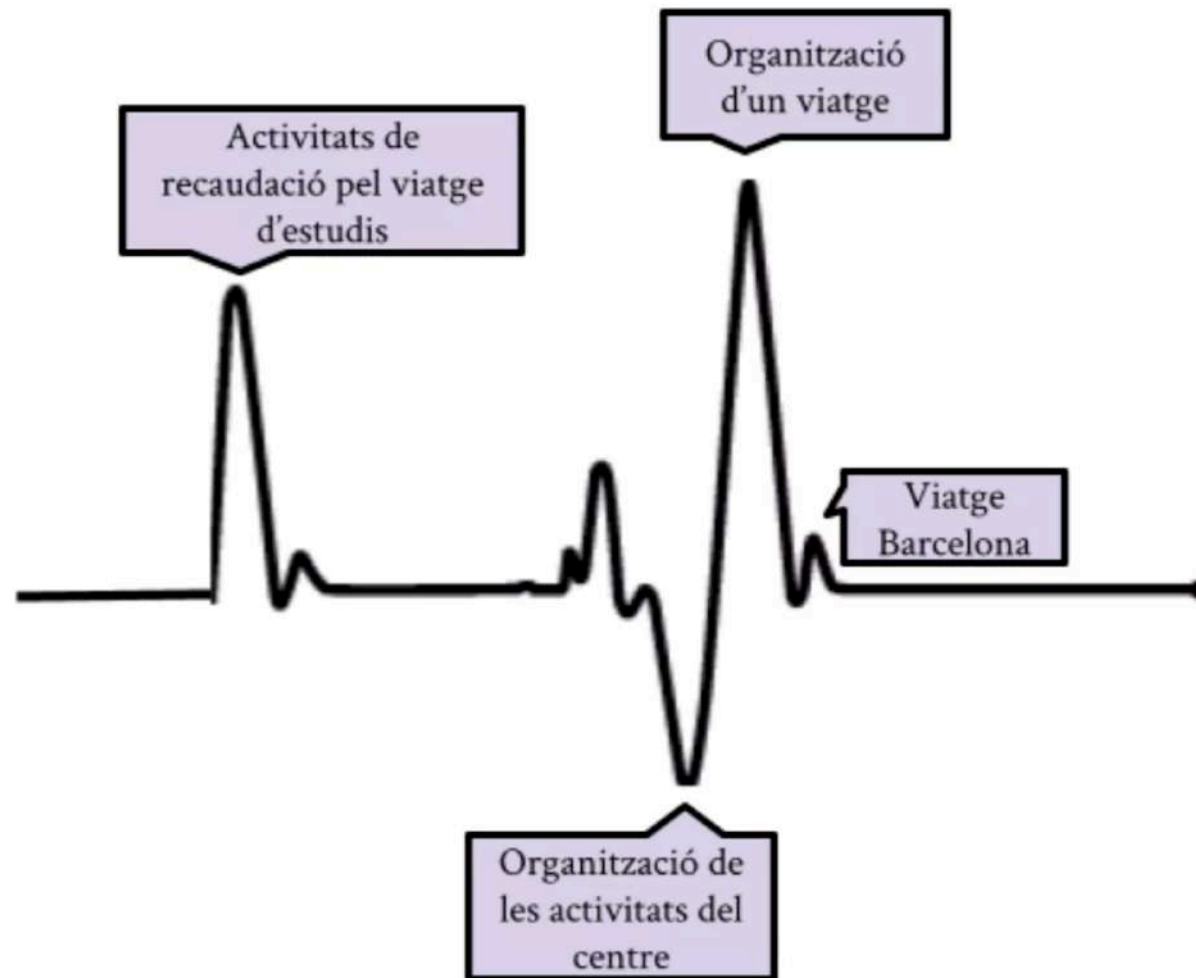
eStructurar: recollint les aportacions
i organitzant-les de manera visual.

Experiències anteriors

E
Experiències i
vivències

Experiències organitzatives anteriors

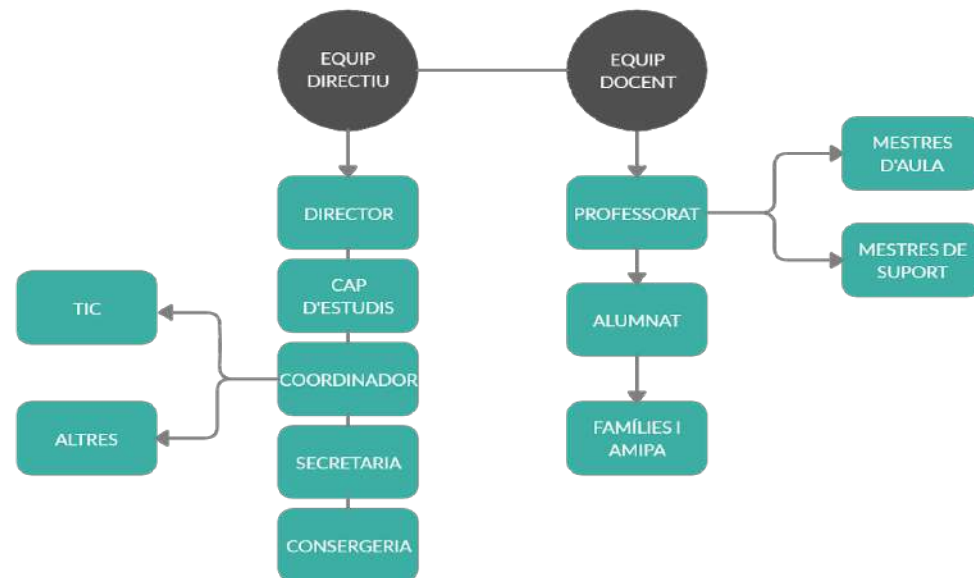

Com creus que s'organitza un centre?

Treball de: Matías Gámez. Grau de Primària. Curs 2019-20

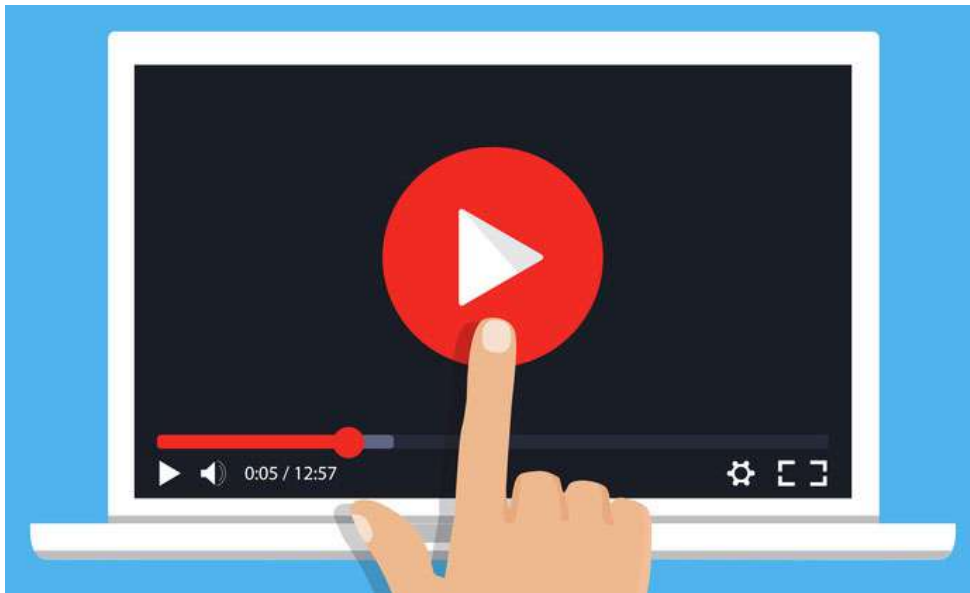
A partir de:

E
Experiències i
vivències

CONTRAST: Observació i anàlisi de centres educatius

Vídeos

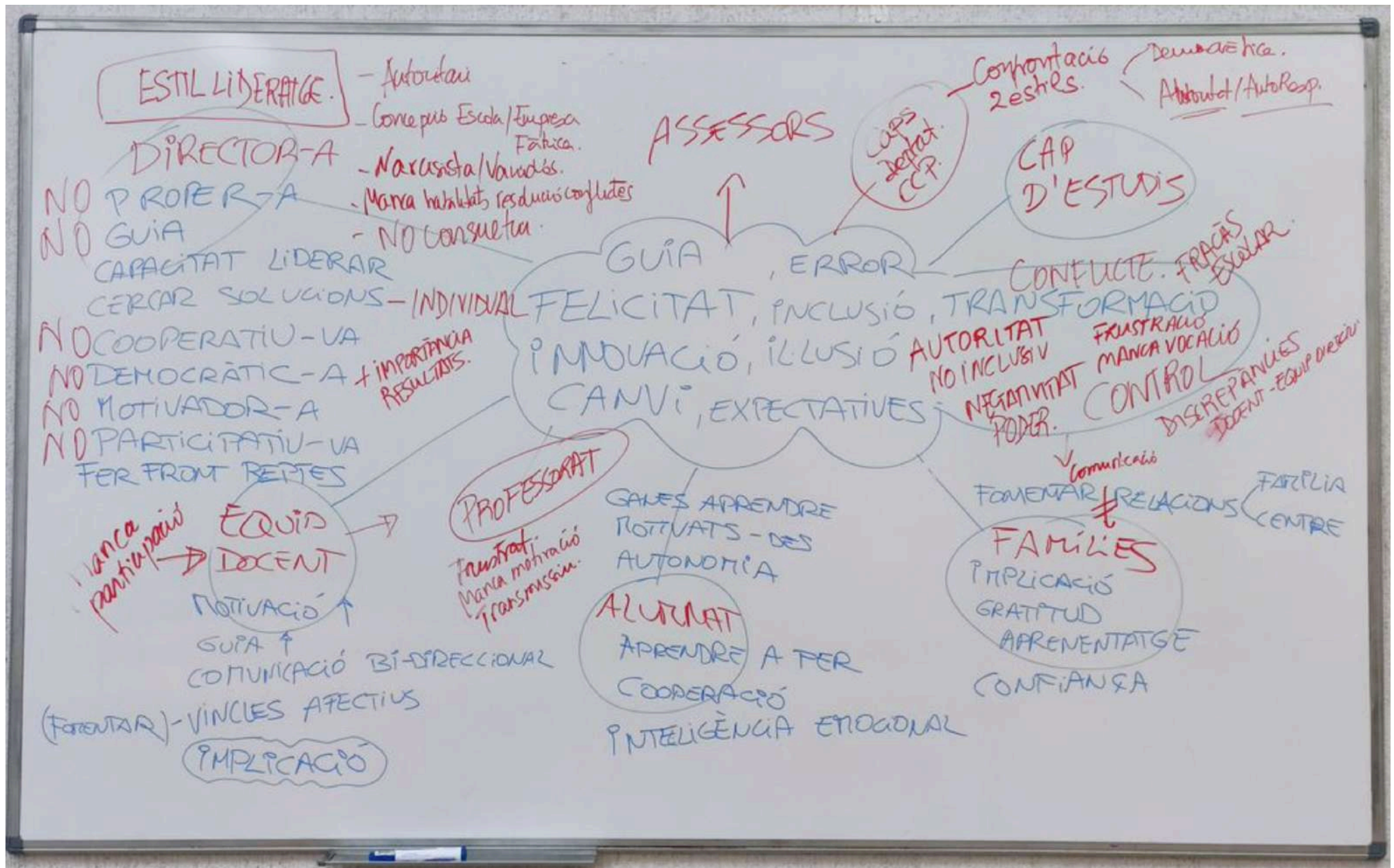

Visites a centres col·laboradors

#SOM
CENTRE EDUCATIU
COL·LABORADOR
UIB

Estructuram: recollint les aportacions i organitzant-les de manera visual

Emmarcam amb
conceptes científics les
aportacions de l'alumnat

Claustre:

- No son gaire comunicadors ni participatius.
- Tensió a les reunions, no hi ha un ambient agradable on tothom participi i aporti les seves idees.
- Han d'oïr les normes del director i seguir l'imatge de l'escola que vol donar.

CENTRES TIPUS "B"

Aina Pons Triay

VIDEO SÚNION

- Escola tipus B
- Organització classes tipus assemblea
- Treball en grup
- TIC
- Responsabilització tasques escola
- Ajuda mútua
- No hi ha horaris
- Motivació
- Lligam amb la vida real

VIDEO Proyecto global "entre todos" CEIP Ramiro Solans

- Sistematitzar i innovar
- Altes expectatives
- Visió de l'educació i creure en el projecte per part de tot el professorat
- Grups interactius heterogenis → dirigits per voluntaris (estudiants universitaris, professors jubilats...)
- Col·laboració entre alumnes
- Intel·ligència emocional
 - o Atenció plena → relaxació
- § Aprenentatge també dels pares
- o Fortaleses personals
- § Integritat
- § Perseverança
- § Actitud
 - Tertúlies dialògiques
- o Manera diferent de llegir un llibre
- Lectura compartida: fillet infantil amb fillet de primària
- o Transmetre valors

Clàudia Sánchez Pons

Director: proper, guia, capacitat de liderar, motivador, cooperatiu, democràtic, cerca solucions, participatiu, fer front reptes, donar importància a la felicitat

Equip docent: motivació, guia, vincles afectius amb els alumnes, comunicació bidireccional, implicació, aprenentatge significatiu, comunicatiu i dialògic

Famílies: implicació, gratitud, aprenentatge, confiança, fomentar relació família-centre, intel·ligència emocional

Alumnes: ganes d'aprendre, motivats, feliços, autonomia, aprendre fent, treball cooperatiu i autonomia

Assessors: guiadors, canvi, innovació, felicitat, equivocació, inclusió, il·lusió, transformació, reptes

CENTRES TIPUS "B"

Teresa Cortés Pons

- Fomenten la cooperació entre els alumnes
- És molt important el treball en grup i l'ajuda entre companys
- Coordinació entre professors
- "Projectes" entre diferents cursos, és a dir, un curs de primària i un curs d'infantil (lectura compartida)
- Il·lusió i motivació
- Transmetre valors
- Felicitat
- Importància de les emocions
- No tenen horari, és a dir, quan arriben a l'escola es miren una pantalla on els indica el que faran aquell dia.
- Implicació per part del professorat.

Ariadna Simarro Massanet

- Felicitat.
- Motivació
- Il·lusió
- Treball per equips, treballs cooperatius.
- Treballs per projectes.
- Preguntes reptes.
- Molt bona organització.
- Molt bon ambient.
- Bona comunicació.
- Director segur del que vol i del que ha de fer.
- Rols del centre amb vocació.
- Implicació per part del professorat.
- No només els ensenyen a aprendre, també els hi transmeten valors.
- Autonomia

CENTRES TIPUS "B"

Corismàtic

Sistematitzam els conceptes científics

Democràtic
participatiu

liberal
(l'anyez faire)

Orientat
a la Tercer
(OT)

Persones

Distribució
pedagògica
x l'aprenentatge

Orientat
a la
Relació
(OR)

Burocràtic

Comunitat

Autoritari

Sistemes

A partir de les aportacions de l'alumnat aprofundim amb els conceptes científics

packer

OGELIB + 4 = 1m

Grup SAME: Com funciona un centre?

El centre per a poder funcionar creen estructures, relacions i posicionaments. Analitzau com es posicionen cada un dels dos models presentats entorn a les tendències de funcionament dels centres educatius que expressen les imatges següents i expliqueu els motius de les vostres decisions:

Els nostres conceptes

ESCOLA COM EMPRESA:
És una forma organitzativa que es basa en competir entre les escoles en lloc d'ajudar-se entre elles.

Es basa en que les escoles se especialitzen en alguna cosa en concret.

Representació de la competitivitat entre escoles

MODEL A
El vídeo de "No solo ESO" representa l'escola com a empresa perquè el director mateix ho va dir al vídeo i a més perquè en lloc de cooperar amb els altres centres competia amb ells i per tant no ajudava al sistema educatiu a créixer com a unitat sinó que feia créixer a una part mentre que l'altra es quedava endarrerida.

MODEL B
Les escoles del segle XXI no es caracteritzen per veure a les escoles com a empreses ja que treballen conjuntament i s'ajuden les unes a les altres, també veuen com treballen les altres escoles i incorporen aquells projectes que funcionen ni que tenen sentit al seu centre.

Què en diuen els experts sobre els nostres conceptes?

LAVAL:
Laval diu que a l'escola com empresa cal oposar-hi l'escola de la ciutat. Avui s'imposa la separació en matèria educativa. Però la separació no és suficient: ara toca reconstruir un model educatiu digne d'un gran projecte democràtic, diu en Laval. Europa pot ser un dels marcs d'aquesta reconstrucció basada en la competència entre els centres educatius.

L'escola com a empresa es fonamenta en l'eficàcia. Existeix una competència entre els centres educatius per aconseguir prestigi i per tant, més alumnes. Però Laval discrepa d'aquesta forma organitzativa i creu que corr el risc de mantenir les desigualtats de la societat actual, per això defensa una organització educativa de reducció de les desigualtats.

Els nostres conceptes

ESCOLA COM A COMUNITAT
És basa en una organització en la que tota la comunitat participa.

Es basa en incloure la participació de tots els integrants d'una societat.

Representació de la comunitat a l'àmbit escolar

MODEL A
Les escoles tradicionals no solen incloure a la comunitat.

MODEL B
Les escoles del segle XXI inclouen a la comunitat, les famílies van als centres i col·laboren amb els alumnes i docents, els experts visiten el centre per fer charles, també fan charles els sanitaris sobre malalties sexuals o policies sobre el perill de les xarxes...

Què en diuen els experts sobre els nostres conceptes?

Segons els experts...
L'escola vista com una comunitat és aquell centre educatiu que integra a tots els participants que formen part de l'educació, és a dir, l'equip docent, les famílies, els alumnes, les entitats, el barri... Dins el tractament de l'escola com a comunitat existeixen tres tipus de tractament (comunitat educativa personalista, democràtica i oberta a la societat).

El centre educatiu ha de tenir una estructura organitzativa que garanteixi que tots els sectors que integren la comunitat educativa tinguin espais de participació, de debat i coordinació. Aquesta coordinació necessita actituds de cooperació entre el professorat, l'alumnat i les famílies.

Els nostres conceptes

ESCOLA DE MÚLTIPLE REALITAT - ORGANITZACIÓ COMPLEXA
És una organització difícil de dur a terme ja que has de cohesionar molts de factors educatius.

És una organització que inclou diverses realitats educatives.

Representació de la complexitat

MODEL A
El model A deixa moltes mancances a l'ensenyament de valors o habilitats perquè varem poder veure al vídeo "No solo ESO" que tenen com a prioritat els continguts curriculars formals.

MODEL B
Les escoles del segle XXI tenen en compte totes les realitats educatives dels alumnes perquè, a part dels continguts escolars ensenyen valors, habilitats...

Què en diuen els experts sobre els nostres conceptes?

Per la diversitat de col·lectius que componen la comunitat educativa, pels entorns de comunicació i de relació que es generen en el centre escolar, l'escola presenta una complexitat organitzativa.

3 àmbits
El formal: és l'àmbit de l'educació que té caràcter intencional, regulatori i planificat.
No formal: es desenvolupa fora del àmbit educatiu, té caràcter intencional i planificat.
Informal: es produeix de forma no intencionada, a la vida quotidiana, sense cap planificació.

Els nostres conceptes

EQUIP COHESIONAT
L'equip docent està implicat amb la feina i s'ajuden entre ells. Els canvis van amb la societat, van de la mà.

Els processos pel qual els docents es troben motivats per realitzar les tasques educatives.

Representació de l'equip cohesionat

MODEL A
Aquest model no sol tenir un equip cohesionat, solen competir entre ells i al vídeo "No solo ESO" varem veure com ni tals sols tenien un projecte educatiu comú.

MODEL B
Aquest model sol tenir un equip cohesionat, amb un projecte comú i els mateixos objectius i expectatives.

Què diuen els experts sobre els nostres conceptes?

Serentil
Serentil defensa que un equip cohesionat es produeix quan tots els elements que integren l'escola estan relacionats, quan hi ha un canvi afecta a la resta del sistema i s'autoregula de manera entròpica (autopoiesis).

Però l'escola no només està formada per docent. Està format per distints agents educatius (alumnat, professorat, especialistes, mares i pares, etc), però també per altres elements com les normatives, els documents de centre i els materials didàctics. Tots aquests elements entren al sistema (inputs) i es relacionen els uns amb els altres. A partir de les seves interaccions, genera sortides (outputs) o productes finals. Per exemple: objectius assolits o no assolits, els resultats d'aprenentatge, noves expectatives, èxits o frustracions...

6 sistemes clau de cohesió:

1. Comunicació
2. Interacció
3. Globalitat
4. Dinamicitat
5. Autorregulació
6. Optimització

Treball col·laboratiu: interacció, conversa constructiva i mediada

Universitat
de les Illes Balears

Facultat
d'Educació

Grau en Educació Primària. Curs 2021/22

Projecte de Transformació d'un centre simulat (PTCS)

1. Quin repte us proposam?

A continuació us presentam algunes de les característiques d'un centre i una aula simulada. El repte que teniu entre mans i que heu de resoldre en petit grup gira al voltant de quatre productes bàsics, un per cadascuna de les diferents assignatures que participen al projecte IMPLICA'T:

PROPOSTA DE LA MILLORA DEL CENTRE

PRESENTACIÓ DE LA PROPOSTA DE MILLORA DE L'ORGANITZACIÓ DEL CENTRE B

El motor d'una escola són els alumnes però, per a què tot el centre funcioni de manera eficaç a partir de l'organització dels membres i eliminar la metodologia tradicional d'emprar els llibres de text.

Els dos aspectes que hem escollit per millorar l'organització del centre han estat els dos següents:

1. **Crear un Pla de Gestió del centre (Comissió per a l'organització dels docents).**

Aquesta primera proposta l'hem escollida perquè creiem important que a un centre s'hi estableixi un pla de gestió, és a dir, trobar-hi present una bona i adequada organització tant dels docents com de la direcció.

El centre estava caracteritzat per una manca de comunicació per part de tots els professionals que hi havia al centre, la relació era feble entre alguns components. Tal i com ens comenta Karl Weick, hi trobam present l'acoblament dèbil, és a dir, les connexions entre les parts que integren una organització són febles, discontinues i poc constants ja que els seus integrants tenen objectius i concepcions canviants. Aquesta acoblament és característic en centres on: Són més sensibles als canvis ja que els elements que els integren tenen un alt grau d'independència, suposant això una dificultat per trobar solucions als problemes que es presenten; on els mecanismes de control, supervisió i avaluació són dèbils, on els professors tenen amplis marges d'actuació i a més, treballen en unes aules que són espais privats d'exercicis professionals (cel·lularisme).

Nosaltres volíem que el nostre centre fos caracteritzat per un fort acoblament, és a dir, que hi hagués una forta dependència entre els components, i que cada cop la comunicació entre els integrants fos més forta, i que no hi hagués més comunicació entre els diversos òrgans de govern entre si ni entre els diversos òrgans de coordinació entre si sinó que la coordinació fos amb igualtat entre òrgans de govern i òrgans de govern i entre òrgans de coordinació i òrgans de govern, i finalment entre òrgans de coordinació i òrgans de coordinació.

A més, podem remarcar que és un centre que té por als canvis i a les novetats, bàsicament a tot allò que sigui desconegut i que no es domini, per tant, podem dir que un dels trets que provocaven la dificultat del funcionament era l'individualisme, com bé ens parla Lortie, ell destacava que l'experiència docent ens portava per norma general al conservadorisme (per a les novetats, als canvis, a allò que es desconeix i no es domina), a l'individualisme i al "presentisme" (preocupació pel dia a dia, amb molt poca visió a mitjà o a llarg termini). Segons l'autor, l'estructura organitzativa del centre educatiu té un paper fonamental, tant en l'àmbit de la conformació d'aquests trets com també en la superació.

Utilitzam 'instruments' en lloc d' 'artefactes' (des de la psicologia sociocultural)

[illegible]

Artefacte

Instrument psicològic

Segons Vygotsky, els instruments psicològics són aquells que, orientats cap a la persona mateixa, es poden utilitzar per controlar, dominar i desenvolupar les pròpies capacitats de l'individu. En aquest sentit, promouen l'autoregulació en els aprenentatges (Lantolf & Thorne, 2006).

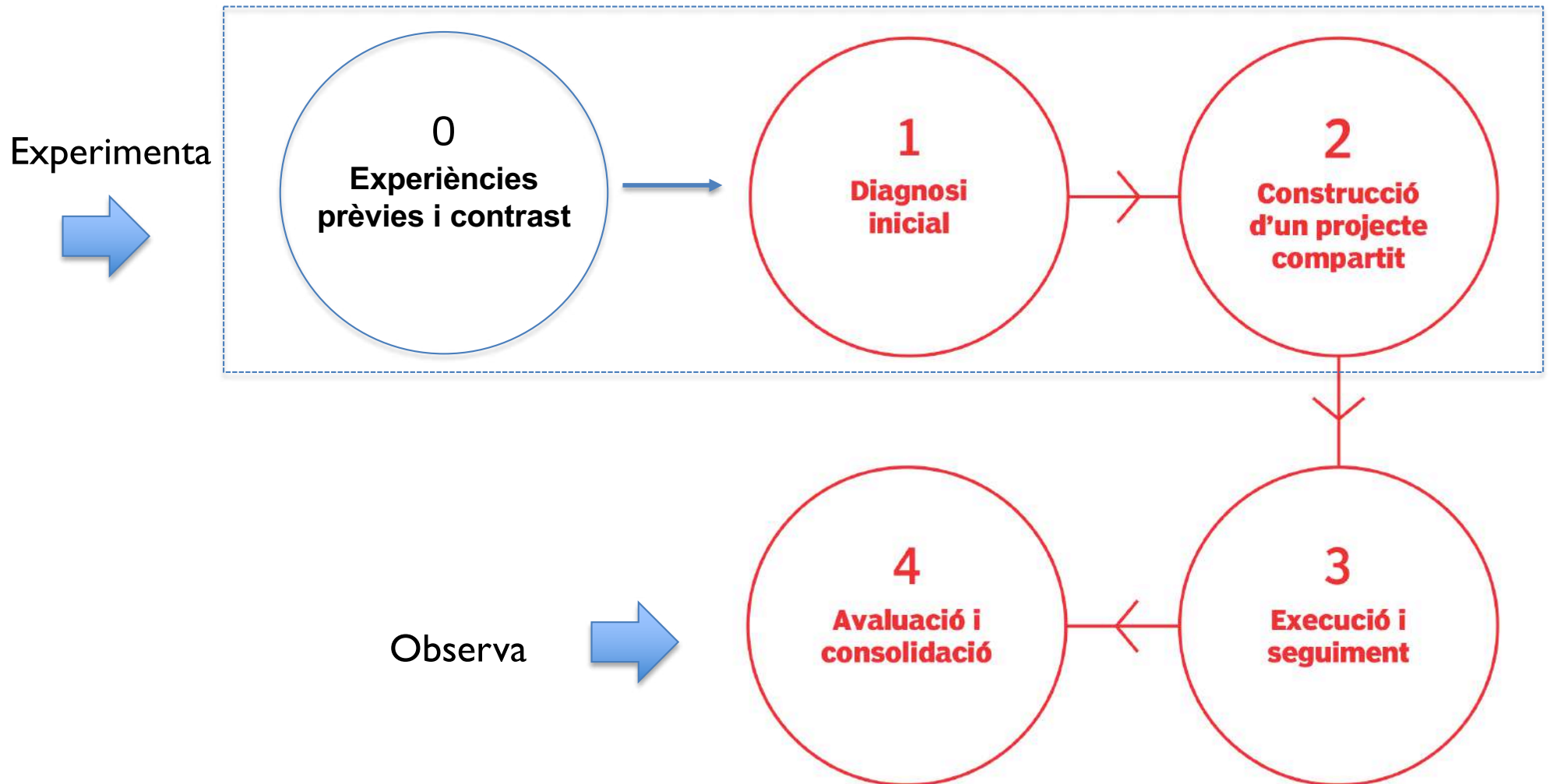
4. Que s'emporta
l'alumnat?

Coneixements significatius i amb un enfocament funcional:

- de l' estructura organitzativa dels centres i dels elements que la configuren (que s'acaben d'aprofundir en els Pràcticums)
- dels factors afavoridors i obstaculitzants dels processos de transformació sostenibles.
- dels centres del nostre entorn i dels seus processos de transformació.
- de la rellevància de la cooperació i el treball en xarxa pel bon funcionament dels centres.

A més a més d'haver-se apropiat d'un discurs més professionalitzat (en relació al llenguatge espontani amb el que arribaren a la Universitat)

Coneixements significatius sobre l'organització basada en l'aprenentatge

Adaptació de: Fundació Jaume Bofill (2016). *Aliances per a l'èxit educatiu: Orientacions per desenvolupar un projecte Magnet*. Fundació Jaume Bofill
<http://www.fbofill.cat/publicacions/magnet-aliances-lexit-educatiu>

L'alumnat s'inicia en la capacitat de prendre decisions organitzatives per afavorir un procés d'ensenyament-aprenentatge competencial, inclusiu i compromés

Docència compartida i sostenible

De forma
fonamentada

Una de les estratègies que més s'està parlant en aquests últims anys és la introducció de la docència compartida com una eina que permet aplicar amb major facilitat la inclusió. En què consisteix? En la cooperació de dos professors dins d'una mateixa aula. Un assumeix el rol de tutor mentre que l'altre es considera professor de suport (Duran & Miquel, 2003). Per dur-ho a terme s'ha de dissenyar i configurar amb temps, ja que implica uns objectius, uns criteris, uns materials i unes activitats d'interès comú. Per facilitar la seva organització i gestió, el centre hauria de disposar d'una comissió que guiés en aquest procés de transformació. Quines finalitats pot tenir la comissió? Des de crear un espai de diàleg entre docent per donar peu a noves propostes d'intervenció i d'ensenyament dins l'aula, fins a impulsar la creació de propostes interdisciplinàries entre diferents professors, entre altres coses.

Tenir dos docents dins l'aula permet atendre la diversitat existent i ajudar a impulsar moltes metodologies al llarg del procés d'ensenyança. És una estratègia eficaç, capaç d'aportar grans beneficis al procés d'ensenyament-aprenentatge tant per al alumnat com per al professorat. Posa en marxa pràctiques educatives i la construcció global de l'aprenentatge del alumne. A més, afavoreix a la presa de decisions, a la planificació i gestió de l'aula, i al seguiment, execució i avaluació de les activitats. (Oller, Navas, & Carrera, 2018). Si tenim la capacitat de realitzar aquesta coordinació amb dos professors, no és impensable incloure a un tercer o un quart, tot depenent de la evolució que es doni d'aquesta pràctica.

L'alumnat explora propostes de transformació d'un centre simulat en el marc del lideratge distribuït i pedagògic. Per això les actuacions s'inicien amb la creació d'Òrgans de Coordinació dels docents o de tota la comunitat educativa i es culminen amb la planificació de la transformació proposada.

Treball del Grup "Les orugues" Grau de Mestre de Primària. Curs 2020-21

Treball del Grup “Les orugues” Grau de Mestre de Primària. Curs 2020-21

Cartell per afavorir la participació de tota la comunitat educativa en l'elaboració del PEC

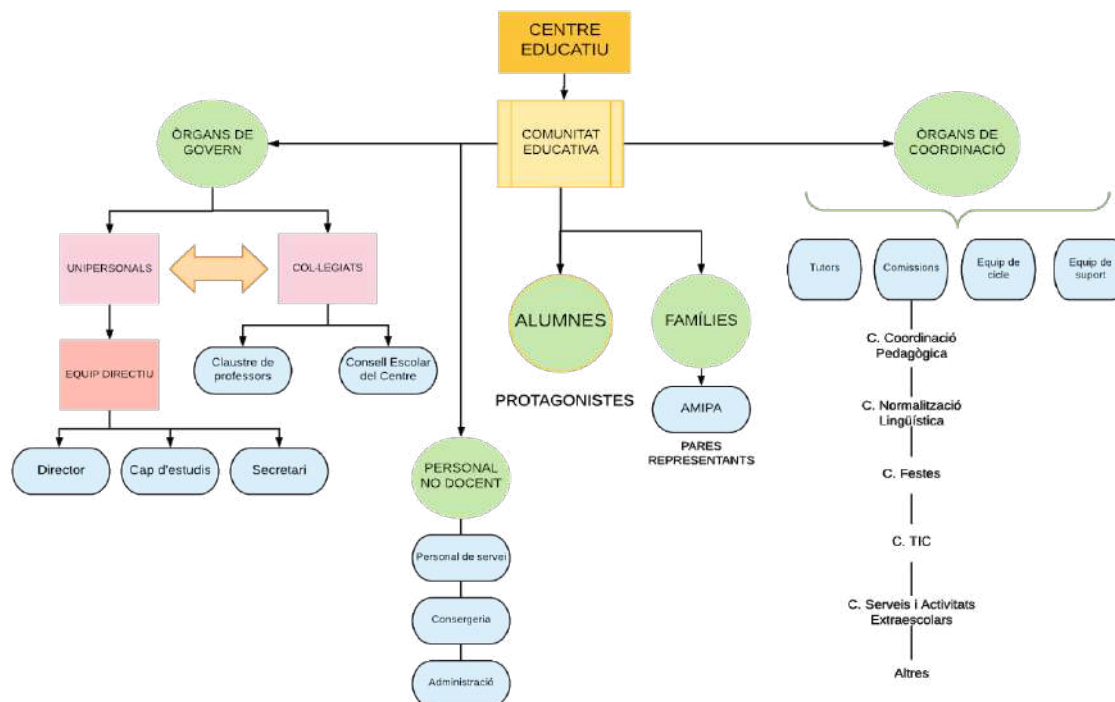
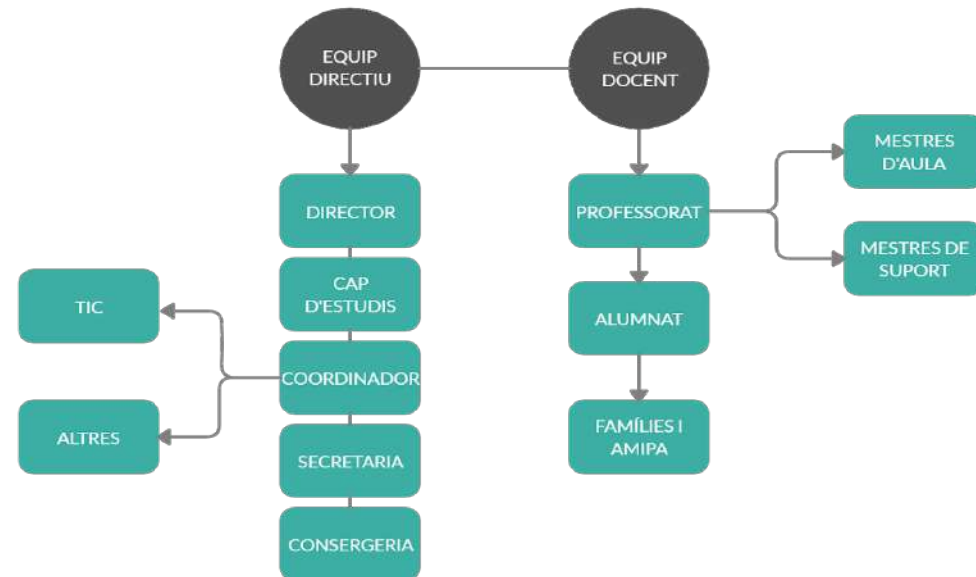
Treball del Grup "Mestres en procés" Grau de Mestre de Primària. Curs 2019-20

Com creus que s'organitza un centre?

Treball de: Matías Gámez. Grau de Primària. Curs 2019-20

A partir de:

E
Experiències i
vivències

Després de:

R
Reflexionar sobre elles

I
De realitzar interaccions,
converses constructives i
mediades

T
De dialogar i reflexionar
amb els sabers
teòrics

moltes gràcies